

hvilke derfor Stridigheder lettest kunne opstaa. Derved bliver denne Traktat et Udtryk for den ubetingede Fredsvillie, som findes hos disse to smaa Stater, den ubetingede Villie til i alle og ethvert Tilfælde overfor enhver anden Nation at lade Retten træde i Magtens Sted. En saadan Bestemmelse findes nu ikke i Traktaten med Italien. Det har for saa vidt mindre eller, man kan maaske sige, intet at betyde for vort Fædrelands Vedkommende, thi dette har allerede i den dansk-nederlandske Traktat udtrykt sin ubetingede Fredsvillie, sin Redebonhed til med enhver anden Stat at afslutte Overenskomst om, at enhver Stridighed fremtidig vil være at afgøre ved Voldgift. Derimod er det ingenlunde uden Betydning med Hensyn til den anden Magt, Stormagten Italien. Det vilde betegne et væsentligt større Fremskridt for Fredstanken, dersom denne Traktat havde, ligesom Traktaten mellem de to smaa Stater Holland og Danmark, udtalt: Ikke blot forpligte vi os nu til at afgøre alle vore Stridigheder med Danmark ved Voldgift, men vi staa rede til at afslutte en Traktat af ganske samme Indhold med enhver anden Stat i Europa, ogsaa med de Stater, med hvilke vi staa i nær Berøring, og med hvilke en Konflikt vil være af større Betydning og i alt Fald meget lettere kan indtræffe end i Forholdet mellem Danmark og Italien. Det er muligt, at man ikke kan drage nogen sikker Slutning af, at denne Bestemmelse ikke findes, men det er sikkert, at hvis den fandtes, vilde det have været et endnu mere betydningsfuldt Fremskridt for Fredstanken i Almindelighed end den Traktat, som her er tilvejebragt.

For vort Fædrelands Vedkommende udtrykker denne Traktat altsaa ligesom Traktaten med Nederlandene vor ubetingede Fredsvillie, vort ubetingede Begær om at lade Retten træde i Magtens Sted; for vort Fædrelands Vedkommende har det altsaa ikke nogen Betydning, at den Klausul ikke findes.

Medens man som Fredsven og dansk Patriot ubetinget maa hilse en Traktat som denne med Glæde, maa det erkendes, at de Følelser, som de andre Traktater kunne vække hos os, ere af en noget mere blandet Art. Jeg har allerede fremhævet,

at disse Traktater alle betegne et Fremskridt paa den europæiske Folkerets Omraade, men naar vi se lidt nærmere paa dem, maa det erkendes, at de ere af meget forskellig Værdi. De falde formelt i to Klasser, idet Traktaterne med Frankrig og England ere enslydende, og Traktaterne med Spanien og Belgien ere byggede, om jeg saa maa sige, over den samme Læst. Den Maade, hvorpaa disse Traktater ere affattede, viser tilbage til Traktaten mellem Danmark og Rusland. Det er, som den højtærede Udenrigsminister har fremhævet, for det første saa, at idet man her undtager visse Arter af Stridigheder fra Voldgift, er det kun dem, der berøre Landenes Livsinteresser og Uafhængighed, men ikke Æressager. I den russiske Traktat er der tilføjet: Alle saadanne Sager, som berøre „Udøvelsen af deres Souverænitet“. Den af de to sidstnævnte Traktater, der stemmer nærmest med Traktaten med Rusland, er Traktaten med Spanien. Den er i alt væsentligt bygget over den samme Form som den russiske, men den er lidt bedre, idet der i Artikel 1 er udeladt Ordene „Udøvelsen af deres Souverænitet“, og der ogsaa i Artikel 3 er en lille Ændring. Denne Traktat maa altsaa synes for saa vidt at være ganske betydningsfuld. Den indeholder en Bestemmelse, som ogsaa fandtes i den russiske Traktat, om, at det tilkommer hver af de høje kontraherende Parter at bedømme, hvorvidt den opstaaede Tvistighed berører dens Livsinteresser eller dens Uafhængighed, altsaa henhører under Undtagelsen. Denne Bestemmelse blev af den foregaaende og, saa vidt jeg har forstaaet, ogsaa af den nuværende Udenrigsminister betragtet som en Forbedring, som en god Bestemmelse. At man kan betragte dette som en god Bestemmelse, viser imidlertid, paa hvor svagt et Grundlag, vi her befinde os. Man siger: Visse Arter af Stridigheder udelukkes fra Voldgift, fordi de berøre Landenes Livsinteresser, og saa skulde det være en god Bestemmelse for os, at der tilføjes, at den enkelte Part selv har fri og uhindret Bedømmelse af, hvad der berører dens Livsinteresse. Det vil altsaa sige, at naar der kommer Strid mellem os og Spanien eller mellem os og Rusland, kan Rusland — for at tage det nærmest lig-